

บทความ

ละเมิด ก่อเหตุเดือดร้อนเกินควร

Tort, Cause Unsuitable Disturbance

By: Pornchai Srisawang

Tilleke & Gibbins International Ltd.

October 2000

1. ความเบื้องต้น

การละเมิดประมวลกฎหมายแพ่งยอมมิใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานราชการด้วย หากไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น

การต่อสู้ระหว่างเจ้าของบ้านริมถนนกับกรุงเทพมหานคร (หน่วยงานราชการผู้มีหน้าที่ปกครองรักษาความสงบเรียบร้อยและจัดส่งสาธารณูปโภคสำหรับคนเมือง) ในกรณีที่กรุงเทพมหานครก่อสร้างสะพานลอยข้ามถนนหน้าบ้านของชาวบ้าน เป็นกรณีที่กรุงเทพมหานครไปสร้างเหตุเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านเกินควรแก่กรณีหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

เนื่องจากเป็นเรื่องที่ศาลจะต้องชี้หน้าหน้าระหว่างผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์ส่วนตัว

อีกทั้งในเรื่องนี้กรุงเทพมหานครถึงแม้จะเป็นหน่วยงานราชการไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น กรณีศึกษาที่จะเสนอต่อไปนี้

ขอให้ท่านผู้อ่านโปรดชี้หน้าหน้าให้ถึงประโยชน์สาธารณะกับเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือไม่สะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคล

2. หลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องละเมิดและการก่อเหตุเดือดร้อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ป.พ.พ. มาตรา 1337 บัญญัติว่า

“บุคคลใดใช้สิทธิของตนเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหาย

หรือเดือดร้อนเกินที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ว่าจะจะไปตามปกติและเหตุอันควรในเมื่อสภาพและตำแหน่งที่อยู่แห่งทรัพย์สินนั้นมาค้ำประกอบไซ้

ท่านว่าเจ้าของอสังหาริมทรัพย์มีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนนั้นให้สิ้นไป

ทั้งนี้ไม่ลบล้างสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทน“

ตัวอย่างที่ 1

กรณีการใช้สิทธิเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมาย

นางบุญยัง เป็นเจ้าของผู้ครอบครองบ้านเลขที่ 56/61 บริเวณที่ดินที่ปลูกบ้านอยู่ติดถนนจรัลสนิทวงศ์ ซึ่งเป็นทางสาธารณะโดยมีทางเท้าคั่น นางบุญยังได้ทำประตูรั้วเป็นทางเข้า-ออก เป็นช่องกว้าง 3 เมตร สำหรับนำรถยนต์เข้าออกระหว่างบ้านกับถนนจรัลสนิทวงศ์โดยผ่านทางเท้า กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานทางราชการได้สร้างสะพานลอยสำหรับคนเดินข้ามถนน แต่บันไดหรือขาของสะพานลอยกรุงเทพมหานครได้สร้างลงบนทางเท้ากีดขวางประตูทางเข้า-ออกบ้านของนางบุญยัง

นางบุญยังได้ร้องเรียนไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและหัวหน้าเขตบางกอกใหญ่ โดยขอให้ระงับหรือแก้ไขการก่อสร้างสะพานลอยดังกล่าว

แต่กรุงเทพมหานครตอบกลับไปยังนางบุญยังว่าไม่สามารถ แก้ไขหรือระงับการก่อสร้างได้

ปัญหาจึงมีอยู่ว่าการที่กรุงเทพมหานครสร้างสะพานลอยดังกล่าวเป็นการละเมิด และก่อเหตุเดือดร้อนเกินกว่าที่คาดคิดหรือคาดหมายต่อนาง บุญยังหรือไม่

กรณีนี้ได้มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลและศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า ป.พ.พ. มาตรา 1337 ใช้บังคับแก่บุคคลโดยทั่วไปรวมทั้งกรุงเทพมหานครและเขตบางกอกใหญ่ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการด้วย ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจแก่กรุงเทพมหานครและเขตบางกอกใหญ่ ในอันที่จะไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 1337 ดังกล่าว การสร้างสะพานลอยถ้ากีดขวางทางเข้าออกจะต้องออกแบบเฉียงไป เช่น ทำลอมข้ามไป หรือทำโครงสร้างอะไรพิเศษขึ้นมาเพื่อไม่ให้ขวางทางเข้า-ออก หรือเลิกทำการก่อสร้างเลย และเมื่อได้รับคำร้องเรียนจากนางบุญยังแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ของเขตได้หารือกับหัวหน้าเขตบางกอกใหญ่ และมีความเห็นว่าจะไม่ควรสร้างสะพานลอยตรงบริเวณนั้น

ประกอบกับปลัดกรุงเทพมหานครได้สอบถามหัวหน้างานโยธาบางกอกใหญ่แล้ว

แจ้งว่าการแก้ไขโดยร่นช่องทางบันไดให้สั้นลงนั้นกระทำได้

แสดงว่าการก่อสร้างสะพานลอยตรงบริเวณที่พิพาทอาจหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อไม่ให้ขวางทางเข้าออกบ้านนางบุญยังได้

และเป็นเหตุให้นางบุญยังได้รับความเสียหายเดือดร้อนเกินที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ว่าจะจะเป็นไปตามปรกติและเหตุอันควร นางบุญยังมีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อป้องกันความเสียหายหรือเดือดร้อนนั้นไปได้

ถึงแม้กรุงเทพมหานครจะสร้างสะพานลอยเพื่อสาธารณประโยชน์

และนางบุญยังมีสิทธินำรถยนต์เข้าออกระหว่างถนนจรัลสนิทวงศ์กับบ้านนางบุญยังโดยผ่านทางเท้าหรือไ

มาก็ตาม การที่กรุงเทพมหานครสร้างสะพานลอย ดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดต่อนางบุญยัง (คำพิพากษาฎีกาที่ 931/2523)

๒ ตัวอย่างที่ 2

กรณีที่เป็นการใช้สิทธิอันเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมายซึ่งไม่เป็นการละเมิด

นายสมัครเป็นเจ้าของที่ดินพร้อมตึกแถว อยู่ติดถนนพหลโยธิน มีทางเท้าคัน กรุงเทพมหานครได้สร้างสะพานลอยบนทางเท้าหน้าตึกแถวของนายสมัคร นายสมัครได้คัดค้าน แต่กรุงเทพมหานครเห็นว่าเป็นจุดที่เหมาะสมที่สุด และบริเวณที่ก่อสร้างเป็นที่สาธารณะที่กรุงเทพมหานครมีสิทธิจะสร้างขึ้นได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ปัญหาจึงมีอยู่ว่าจุดที่สร้างสะพานลอยมีความเหมาะสมหรือไม่ ศาลฎีกาได้โดยได้วินิจฉัยว่า

การสร้างสะพานลอยคนข้ามนั้นก็เพื่อความปลอดภัยของคนที่จะเดินข้ามถนนประการหนึ่ง และเพื่อไม่ให้เกิดการจราจรติดขัดจากการเดินข้ามถนนอีกประการหนึ่ง และการกำหนดตำแหน่งที่จะสร้างก็ต้องให้เป็นการสะดวกกับผู้ใช้จำนวนมาก ได้พิจารณาจากแผนที่ผังเขป

การสร้างสะพานคนเดินข้ามที่เป็นกรณีพิพาทได้สร้างขึ้นระหว่างซอยพหลโยธิน 36 และทางเท้าตลาดสุขใจ ห่างป้ายรถโดยสารประจำทาง 12.60 เมตร ห่างจากซอยพหลโยธิน 36 เป็นระยะทาง 18.40 เมตร

การสร้างตรงจุดนี้จะมีประชาชนใช้ประโยชน์จากสะพานลอยคนเดินข้ามถึงสามประการคือ ประชาชนที่จะเข้าออกตลาดสุขใจ ประชาชนที่เข้าออกจากซอยพหลโยธิน 36 และประชาชนที่ใช้รถโดยสารประจำทาง ดังนั้นจึงนับเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุด จุดต่างๆ ที่นายสมัครอ้างว่าเหมาะสมกว่านั้น เมื่อพิจารณาจากแผนที่ผังเขปดังกล่าวเห็นได้ว่า ทางด้านทิศเหนือสองตำแหน่งที่นายสมัครเห็นว่าเหมาะสมนั้นเป็นจุดที่ตั้งบนสัญญาณไฟจราจร ไม่เหมาะสมที่จะก่อสร้างให้ปิดบังไฟสัญญาณจราจร ส่วนจุดทางด้านทิศใต้ก็อยู่ใกล้หัวเกาะกลางถนนใช้สำหรับกั้นรถ ไม่อาจสร้างราวกลางถนนป้องกันคนเดินข้ามได้

ปัญหาว่าสะพานลอยคนเดินข้ามที่สร้างขึ้นทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ว่าจะเป็นตามปกติ หรือเหตุอันควรหรือไม่

ปรากฏว่ายังมีที่ว่างบนทางเท้าหน้าอาคารคือ 1.80 เมตร ไม่เป็นการขัดข้องในการที่บุคคลที่อยู่ในอาคารนั้นจะใช้เป็นทางเข้าออกสู่ทางสาธารณะ ความเสียหายหรือเดือดร้อนของนายสมัครในสวนนี้ จึงถือว่ายังไม่มีขึ้นจากการสร้างสะพานลอยดังกล่าว

การที่นายสมัครอ้างว่าไม่สามารถจะนำรถยนต์เข้าออกในตึกแถวได้นั้น ไม่ใช่กรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนจากการใช้ที่สาธารณะของกรุงเทพมหานคร แต่เป็นกรณีที่นายสมัครไม่สามารถใช้ที่สาธารณะซึ่งเป็นทางทำเป็นทางเข้าออกสำหรับรถยนต์ อันเป็นการใช้สิทธิในที่สาธารณะเกินกว่าที่ประชาชนทั่วไปใช้อุ้ไม่ได้เท่านั้น การที่กรุงเทพมหานครสร้างสะพานลอยคนเดินข้ามที่เป็นกรณีพิพาทในที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้สิทธิที่นายสมัครเดิมที่จะใช้ที่สาธารณะให้มากกว่าประชาชนอื่นหมดไปบ้างนั้น ไม่ใช่กรณีที่กรุงเทพมหานครใช้สิทธิของตนเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าที่ควรคาดคิดหรือคาดหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 4224/2543)

๓ ตัวอย่างที่ 3

กรณีไม่ปรากฏว่ามีความเสียหายหรือเดือดร้อนที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับนั้น เป็นผลที่ต้องยอมรับตามปรกติหรือเป็นความเสียหายเดือดร้อนที่ได้รับเกินปรกติ ไม่เป็นการละเมิด

นายไมตรี เป็นเจ้าของตึกแถวติดถนนสาธารณะ โดยมีทางทำสาธารณะคั่นอยู่ กรุงเทพมหานครได้สร้างสะพานลอยและสร้างโครงเหล็กเป็นรั้วปิดกั้นช่องทางตอนเพื่อไม่ให้คนข้ามถนนในแนวนั้นและหันไปใช้สะพานลอยข้าม เพื่อความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แต่เป็นเหตุให้นายไมตรีไม่สามารถนำรถยนต์เข้าเก็บในบ้านซึ่งเป็นตึกแถวได้

ปัญหาจึงมีอยู่ว่า นายไมตรีได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อน เป็นผลที่ต้องยอมรับตามปรกติ หรือเป็นความเสียหายเดือดร้อนที่ได้รับเกินกว่าปรกติ

ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า

แนวโครงเหล็กที่กรุงเทพมหานครสร้างบนทางเท้าสามารถสร้างได้ไม่ผิดกฎหมายแล้วยังเป็นการป้องกันมิให้นายไมตรีกระทำผิดกฎหมายโดยขับรถยนต์บนทางเท้าอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 (7) ได้อีกด้วย จึงไม่เป็นการละเมิดตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 และไม่เป็นการใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นตาม ป.พ.พ. มาตรา 421 กรณีไม่ต้องด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1337 ในเมื่อเอาสภาพและตำแหน่งที่อยู่แห่งทรัพย์สินมาคำนึง

นายไมตรีได้อ้างตัวอย่างที่ 1 (คำพิพากษาฎีกาที่ 931/2523) สนับสนุนข้ออ้างของตนด้วย แต่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงตามฎีกาดังกล่าวแตกต่างกับข้อเท็จจริงของนายไมตรี เพราะคดีนั้น คู่ความนำสืบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า กรุงเทพมหานครสร้างสะพานลอยปิดกั้นทางเข้าบ้านโจทก์ ทั้งที่สามารถสร้างโดยวิธีหลีกเลี่ยงไม่ให้ปิดกั้นให้โจทก์ต้องเสียหายได้ และนายช่างก่อสร้างของจำเลยบุญยังงได้ท้วงติงและชี้ช่องให้แก้ไขด้วยแล้ว แต่กรุงเทพมหานครไม่ยอมปฏิบัติตาม

เท่ากับนางบุญยังเจ้าของบ้านคดีดังกล่าวต้องได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเกินกว่าปกติที่ควรได้รับ แต่กรณีของนายไมตรี

ตึกแถวของนายไมตรีมีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ซึ่งโดยสภาพไม่เหมาะแก่การเก็บรถยนต์

เช่นบ้านพักอยู่อาศัยดังกรณีของนางบุญยัง

ศาลเห็นว่าเมื่อทางราชการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมิได้มีเจตนาถ่วงเกอ้งผู้ใด แม้นายไมตรีจะไม่ได้ได้รับความสะดวกสบายไปบ้างก็ตาม

ก็จำต้องยอมรับบุญยังาดังเช่นบุคคลอื่นที่อยู่ร่วมกับนายไมตรีในสัมคมยอมรับ

ทั้งนี้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความเจริญในท้องถิ่น

บทสรุป ข้อเท็จจริงใน 3 ตัวอย่างใกล้เคียงกันมาก แตกต่างกันในการวินิจฉัยเพียง

- ตัวอย่างที่ 1 กรณีผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ครอบครองบ้าน

และกรุงเทพมหานครสามารถหลีกเลี่ยงการก่อสร้างสะพานลอยได้

- ตัวอย่างที่ 2 กรณีผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ครอบครองตึกแถว

จุดก่อสร้างสะพานลอยเป็นจุดที่เหมาะสมที่สุด ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

- ตัวอย่างที่ 3 กรณีผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ครอบครองตึกแถว

การสร้างโครงเหล็กกันคนข้ามถนน เพื่อให้ประชาชนหันไปใช้สะพานลอยแทน

และตึกแถวไม่เหมาะแก่การเก็บรถยนต์

ฉะนั้นหากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์จะฟ้องบุคคลผู้ก่อให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินกว่าปกติที่ควรได้รับ

ก็จะต้องนำสืบพยานให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนมากที่สุดว่าตนได้รับความเสียหายเกินกว่าปกติ

และผู้ก่อให้เกิดความเสียหายสามารถหลีกเลี่ยงการกระทำได้

